

Oplata prenumeracyjna na Kronikę Wiadomości Krajowych i Zagranicznych, wynosi: a) w Warszawie rocznie: rs. 7, kop. 20 (złp. 48); kwartalnie rs. 1 kopieek 80 (złp. 12); miesięcznie kop. 60 (złp. 4.)

KRONIKA

Na prowincji w Królestwie z pocztą rocznie rs. 12 (złp. 30), kwartalnie rs. 3 (złp. 20). W Cesarstwie ta sama opłata co na prowincji w Królestwie, z dodatkiem rs. 4 rocznie lub 1-kwartalnie za koperty.

WIADOMOŚCI KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH.

Jutro Ś. Abdona i Senny MM.

Wschód słońca o g. 4 m. 17.—Zach. o g. 7 m. 55.

Biuro Redakcji przy ulicy Krakowskie-Przedmieście w domu Nro 391. naprzeciw Saskiego placu.

Dziś rano stopni ciepła 10. wczoraj w poł. ciep. 22

Wysokość wody na Wiśle stóp 3 cali 3.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

NAJJAŚNIEJSZY PAN w skutek przedstawienia namiestnika JEGO CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ MOŚCI w Królestwie Polskiem, oraz zgodnie z wnioskiem komitetu ministrów, w dniu 2gim maja r. b. raczył **NAJMIŁOŚCIWIEJ**, za wystawę wyrobów rękodzielniczych i płodów rolniczych w Warszawie w r. z. odbytą, udzielić wymienionym tu osobom następujące nagrody:

I. Ordery.

a) Św. Stanisława 2ej klasy z koroną. Właścicielom fabryki wyrobów wełnianych w Moskwie, radcom przemysłowym, kupcom czasowym Moskiewskim 1ej gildji, obywatelom poczesnym, braciom Jefimowi i Janowi *Guczkow*, za obszerną produkcję różnorodnych wyrobów wełnianych i mieszanych z jedwabiem, odznaczających się gustem w doborze deseni i kolorów, oraz doskonałym wykonaniem; jak niemniej za wprowadzenie wyrobu dywanów na sposób angielski i nową metody drukowania materji za pomocą wałców miedzianych cylindrowych.

b) Św. Stanisława 2ej klasy. Właścicielom przedsiębiorstwa nitek złotych i srebrnych w Moskwie, czasowemu kupcowi Moskiewskiemu 1ej gildji, dziedzicznemu poczesnemu obywatelowi, Włodzimierzowi *Alexiejew*, za wzorowe urządzenie fabryki istniejącej od r. 1785; wprowadzenie licznych w niej ulepszeń wpływających na zwiększenie i udoskonalenie fabrykacji; za znakomity rozwój produkcji i za rozszerzenie handlu swemi wyrobami w odległe kraje zagraniczne; wreszcie za podanie znacznej liczbie robotników środków dobrego bytu.

c) Św. Anny 3ej klasy. Właścicielom fabryki tkackiej połączonej z drukarnią wyrobów jedwabnych i tiulowych, pod wsią Perowem w gub. i powiecie Moskiewskim, obywatelom poczesnym, radcy przemysłowemu, kupcowi czasowemu Moskiewskiemu 2ej gildji, Jakóbowi *Rocheffort*,—za wyroby jedwabne, odznaczające się dobrocią i wykonaniem; wprowadzenie ulepszeń w urządzeniu fabryki, obszerność produkcji i zapewnienie znacznej liczbie robotników środków do życia.—Właścicielom fabryki sukna w mieście Opatówku gub. Warszawskiej, pod firmą: „A. G. Fiedler,“ Edwardowi *Fiedler*,—za sukna cienkie uznane pod wszelkimi względami za najcelniejsze, u-

sprawiedliwiające nabytą już powszechnie wziętość; oraz za ciągły w tém postępek i troskliwość o dobry byt robotników

II. Najwyższe zadowolenie.

Właścicielom fabryki sukna w Zintenhof pod Rygą, kupcowi Rygskiemu 1ej gildji, *von Vöhrmann* z synem, za obszerną produkcję sukien i kortów celujących dobrocią; za ciągły postępek; zaprowadzenie nowych maszyn i innych w fabryce ulepszeń; oraz za pożytek, jaki ztąd miejscowości odnosi przez zapewnienie znacznej liczbie ludzi środków utrzymania. Właścicielom zakładu produktów z gummy kartoflanej we wsi Wielkim Prólomiu gub. Tambowskiej, pow. Szackim, obywatelom ziemskiemu, porucznikowi, xięciu Włodzimierzowi *Wolkońskiemu*,—za usiłowania dążące do rozwoju produkcji i ulepszenia onej przez zaprowadzenie wyrobu nowego materjału z gummy kartoflanej zwanego albuminem i obniżenie cen wyrobów.—Właścicielom fabryki sukna w Supraślu, gub. Grodzieńskiej, pow. Białostockim, Wilhelmowi synowi Franciszka *Zachert*, wraz z współnikiem zarządzającym pomienioną fabryką Wilhelmem synem Edwarda *Zachert*,—za najcelniejsze sukna średniego gatunku i korty; troskliwość o dobry byt i zdrowie robotników i ich rodzin; za znajomość przedmiotu i szczególne poświęcenie się tego ostatniego dla zarządu tak obszerną fabryką, której produkcja wynosi do 500,000 rs. doprowadzoną staraniem jego i umiejętnością do obecnego stopnia doskonałości.—Fabrykantowi materji złoto i srebrno-litych lam i tkanin jedwabnych w Moskwie, obywatelom poczesnym, kupcowi czasowemu Moskiewskiemu 2ej gildji, Pawłowi *Kołokolnikow*,—za materje złotem i srebrem przerabiane, służące na ubiory kościelne, bardzo starannie i gustownie wykonane.—Sukcesorom Grzegorzowi *Sapożnikowa*, kupca Moskiewskiego i fabrykanta materji złoto i srebrno-litych oraz jedwabnych, za materje złotem i srebrem przerabiane, odznaczające się dokładnością wyrobu i doborem deseni na równi z Lyonskimi i Wiedeńskimi tego rodzaju wyrobami; tudzież na wprowadzenie znakomitych ulepszeń tak w urządzeniu fabryki, jako też w samym wyrobie tkanin podług najnowszych rysunków.

III. Medale złote do noszenia na szyi na wstążkach orderowych.

a) Na wstążce orderu św. Alexandra Dworu JEJ CESARSKIEJ MOŚCI CESARZOWEJ MARJI ALE-

XANDROWNY, fabrykantowi wyrobów jedwabnych pod wsią Szczelkowem, w gub. Moskiewskiej, pow. Bogorodzkiem 2ej gildji, Alexandrowi *Kriukow*,—za postępek i dość znaczną produkcję tej fabryki, należącej pod względem urządzenia swego do pierwszych w Cesarstwie; a nadto, za nadzwyczaj różnorodne celujące dobrocią wyroby jedwabne, szczególnie zaś za materje ciężkie.—Właścicielom przedsiębiorstwa wełny i fabryki wyrobów tkackich w Moskwie, kupcowi Moskiewskiemu 2ej gildji, Szymonowi *Majkow*,—za przedzę wełnianą dobrze wykończoną i tanią, oraz znakomitą produkcję rozmaitych tkanin bez kutneru, odznaczających się dobrem wyrobieniem i cenami umiarkowanymi.—Fabrykantowi wyrobów metalowych i brązowych w Warszawie, Karolowi *Minter*,—za niezmordowane usiłowania na drodze rozwoju i ulepszeń najróżnorodniejszych wyrobów blaszanych i z rozmaitych alajzów, zalecających się gustem, dobrocią i użytecznością.—Fabrykantowi obić, papieru kolorowego, rolet, cerat, ołówków i t. p. w Warszawie, Albertowi *Vetter*,—za doprowadzenie wyrobu obić papierowych do wysokiego stopnia doskonałości, tak pod względem technicznym jako i artystycznym; za przyswojenie wyrobu nowego rodzaju ceraty zwaną amerykańską; i za celujące dobrocią papiery kolorowe i glansowane, zasłanki do okien na szkło malowane, i ołówki rozmaitych gatunków wysoko cenione z dobroci.—Fabrykantowi kapeluszy, kupcowi St. Petersburgskiemu 2ej gildji, Karolowi *Zimmermann*, za kapelusze odznaczające się dobrem wykonaniem, lekkością i trwałością.—Właścicielom zakładów fabrycznych w Moskwie, oraz powiatów Moskiewskim i Bogorodzkiem, kupcowi Bogorodzkiemu 1ej gildji, Bazylemu *Fomiczew*,—za obszerną produkcję rozmaitych wyrobów jedwabnych, szczególnie zaś za kamizelki axamitne i jedwabne, zalecające się bardzo dobrem i gustownym wykonaniem obok cen umiarkowanych.

b) Na wstążce orderu św. Włodzimierza. Fabrykantowi sukna w mieście Supraślu, gubernji Grodzieńskiej, powiecie Białostockim, poddanemu Pruskiemu Adolfowi *Buchholtz*,—za rozmaite korty zalecające się starannością wyrobu, dobrym materjałem i taniością; oraz za postępek w urządzeniu zakładu i ulepszenie produkcji w ogólności.—Fabrykantowi wyrobów złotych i srebrnych w Moskwie, obywatelom poczesnym, kupcowi czasowemu Moskiewskiemu 2ej gildji, Sergiuszowi *Gubkin*,—za obszerną produkcję

Przegląd Tygodniowy.

Dramatyczność w życiu.—Zgubny wpływ przyjaciół.—Kongres dyrektorów teatrów.—Artyści i literaci.—Dzieła Mickiewicza.—Ruch litograficzny i związkowy.—Nowe obrazy.—Jan i Piotr.

Są ludzie, którzy lubią bardzo dramatyczność w życiu, byleby tylko ta dramatyczność im samym nie zagrażała, byleby byli widzami a nie aktorami odgrywanego dramatu.

Tacy po największej części okazują niesłychanie drażliwymi na punkt honoru... cudzy. Nie ścierpią ani plamki, ani skazy w zachowaniu się ich przyjaciela, sąsiada i znajomego. Tacy naprowadzą sprzeczkę, podżegają ją, rozjątrzą i doprowadzą wkrótce do krwawych ostateczności, nie bacząc, że życie ludzkie jest najczęściej smutnym rezultatem stawki, której oni przeciwwagą własną tylko zabawę i chwilową rozrywkę stawiają.

Nietylko więc w ruchu paryzkim śledzić nam przychodzi krwawych pojedynkowych wrażeń. Zastrzegamy sobie kiedyś szersze

rozpisanie się w tej materji, którą teraz jedynie dotykamy, z powodu faktu ogólnie wiadomego, iż nie ma nic niebezpieczniejszego pod słońcem, jak przyjaciele i życzliwi. Ich to bowiem wdanie się i współudział najniebezpieczniejsze wypadki do najsmutniejszych następstw doprowadzić może.

Donoszą nam z Drezna:

„Kilkanaście dni temu odbył się w mieście naszym zjazd dyrektorów znakomitszych teatrów niemieckich, w którym wziął udział intendent dworskich berlińskich teatrów. Na obradach, jakie miały miejsce, ułożono żeby zrobić podanie do rządów niemieckich o wyznaczenie ustawy mającej określić stosunki teatralne.

Jednogodnie tam odrzucono wniosek za oznaczeniem *minimum* płacy, mającej być pobieraną przez aktorów i śpiewaków, ale ustanowiono zarazem, jakie powinno być największe wynagrodzenie udzielane przejezdnym aktorom, występującym w gościnnych rolach. Wystąpienia takie będą płatne 40 fridrichsdorów (1600 złp.) na scenach pierwszorzędnych, zaś 25 fridrichsdorów (1000 złp.) na scenach drugiego rzędu.“

Skwapliwie powtarzamy tę wiadomość, — wszędzie bowiem czuć się daje potrzeba oznaczenia pewnych stałych zasad w wynagrodzeniu udzielanym artystom dramatycznym i w stosunkach ich z dyrekcjami teatru. Jakkolwiek bowiem publiczność jest tu zawsze ostatecznym sędzią, zachodzą jednak częste punkta sporne, które raz przyjęta zasada mogłaby jeżeli nie już zupełnie usunąć, to przynajmniej w pewnej mierze wyjaśnić, określając względnie stanowiska. W każdym razie, zdaje się nam, że tak jak nie należy artyście, korzystając z wzięcia jakie potrafił sobie u publiczności wyrobić, narzucać haracz niepodobny do wypłacenia, jak się to często dzieje z włoskimi śpiewakami i śpiewaczkami, u których każdą nutę literalnie złotem opłacać trzeba, tak znowu posada artysty nie powinna być sinekura, udzielaną bez względu na to, jakie ten artysta zachowanie u publiczności wyrobił sobie potrafi. Teatr ma prawo wymagać od każdego swojego członka pracy i gorliwości, tutaj prawo starszeństwa i ilość wysłużonych lat w drugim dopiero rzędzie mieścić się powinno, a ci, którzy zasympiając na dawniej zyskanych laurach, chcieliby uważać scenę za pewien rodzaj wypo-

wyrobów ze złota i srebra, celujących sztuką i gustem w cyzelowaniu i grawirowaniu. — Fabrykantowi wyrobów srebrnych w Warszawie, Karolowi *Malcz*, — za znakomity postęp w produkcji wyrobów srebrnych, nadzwyczaj starannego i gustownego pod każdym względem wykonania. — Fabrykantowi wyrobów platerowanych w Warszawie, Józefowi *Fraget*, — za wyroby platerowane, celujące przed innymi i odznaczające się dokładnością oraz trwałością powłoki, pięknymi kształtami i taniością. (d. c. n.)

Korrespondencja z Rzymu.

Rzym d. 30 czerwca 1858 r.

(Dokończenie).

O dziewiątej muzyka oznajmiła tryumfalnym marszem przybycie Papieża, którego Syxtyńska kapela powitała antyfoną: *Tu es Petrus*, i słowy Jeruzolimskiej rzeszy: *Benedictus qui venit*. Ojciec św. wstępował w processji do św. Piotra, naprzód szły urzęda i niższe duchowieństwo, dalej kanonicy i prałaci w czerwonych szatach; potem biskupi i arcybiskupi w białych infułach i w otoczonych kapach postępujący wolnym krokiem; dalej patriarcha ormjański w bogatej wschodniej infule i patriarcha grecki mający na skroniach rodzaj cesarskiej korony; za nimi kardynałowie, każdy otoczony dworem swoim, w srebrnych także infułach, złotych ornatach i purpurowych płaszczach, których ogony niesione były przez dworzan; nareszcie senat rzymski, dwór papieżki w średniowiecznych strojach i stalowych zbrojach z halabardami; gwardja szlachecka w ponsowych mundurach i złotych hełmach z końskimi grzywami; a następnie sam Papież niesiony na *sella gestatoria* czyli przenośnym tronie z jego herbami, pod złotolitym baldachinem, między wachlarzami z białych piór. Potrójna lśniąca od brylantów korona wieńczyła jego skronie, i z namaszczeniem cechującym wszystkie jego ruchy, błogosławił on tłumom kłękającym do koła. Uważaliśmy nadewszystko chwilę tego uroczystego pochodu, kiedy owa żyjąca uwieczniona postać niesiona na majestacie w potrójnej koronie równała się ze szpiżową postaćią św. Piotra nieruchomą na swoim podnóżu w podobnej koronie i złotolitym płaszczu. Nie różniące się od siebie postawą i strojem, zdały się one dwoistem uosobieniem, ta martwym, owa żyjącym, jedną niezachwianą i wiekuiestą władzą, dwoistem cieniem, ta znieruchomionym i szpiżowym, owa pielgrzymującym i cieleśnym Słowa które było na początku. Osmnaście wieków i cała nowożytna historia gdyby niezgłębiona otchłań dzieliły jedną od drugiej; a przecież na obu brzegach tej otchłani, która pochłonęła tyle pokoleń, państw, tronów i ustaw, św. Piotr i Pius IX stali naprzeciwko siebie nad zwaliskami wieków jako isne węgielne opoki, jako przedstawiciele niepożytej ustawy Bożej, i schodzili się ze sobą pomimo bezdni czasu w piastowaniu jednego urzędu, bowiem czas nie istnieje dla wieczności kościoła, bowiem obu zbliżała i łączyła modlitwa Zbawiciela, który równie za Piotrem jak za Piusem modlił się do Ojca, aby wiara Piotrowa nieustawała.

Nie będziemy opisywać tutaj wszystkich szczegółów tych ceremonii papieżkich, które są bez wątpienia najuroczystszym w świecie widow-

skiem; już bowiem niejednokrotnie wspominaliśmy o nich w ciągu rzymskiej korespondencji; dołożymy tylko, iż w owym dniu poświęconym wielkim wspomnieniom najwyższego Piotrowego dostojęstwa widać było najwymowniejsze tegoż dostojęstwa godło w obrazie jaki przedstawiała podczas nabożeństwa wyniosła i oceniona baldachimem stolica Ojca świętego, na której stopniach siedziało u nóg jego dwunastu arcybiskupów jako poważne grono rozesańców w koło osoby Zbawiciela. Pomimo to widzieliśmy jak ten majestat, którego urok z wiarą tylko zginąć może, a przed którym korzyli się tylokrotnie świata całego władcy, małuczkim się stawał w obec Boga i jak sługa sług Bożych czekał na kłęczkach hostji ś. i kielicha, które mu djakon przynosił zniżając głowę przed utajonym pod postacią chleba stwórcą swoim. A jednak dłonie te pokornie złożone, wiążą, rozwiązują i dzierżą owe straszliwe gromy, które w średnich wiekach spadały na królów i na państwa całe i zniewalały harde czola mocarzy do posypania się pokutnym popiołem.

Jestto jedyny dzień w roku, w którym otwarty bywa podziemny kościół św. Piotra, *le Grotte Vaticane*. Włączony w podwaliny obecnej bazyliki, jest on zabytkiem i dolną częścią starożytną, której poziom był wyższym od teraźniejszego. Tam o w podziemnej świecącej od złota kaplicy, która pierwotnie była katakumbą gdzie chrześcijanie pogrzebali zwłoki obu apostołów, wznosi się przed ich grobem ołtarz na którym tylko za dyspensą celebrować można. Mnóstwo rzeźb, mozaik i różnorodnych pamiątek sięgających pierwszych wieków chrześcijaństwa ściągają co krok uwagę zwiedzającego te podziemia; ogląda on ze wzruszeniem marmurowe płyty, na których wielu męczenników posiekanych w kawałki odniosło męczenną palmę; cudowne obrazy Najświętszej Panuy przed którymi się modlili wierni w katakumbach, napisy z katakumb pochodzące, marmurowy naturalnej wielkości posąg xięcia apostołów, dawniejszy od tego co się znajduje w górnym kościele, i t. d. Ale najbardziej tam uderzają niezliczone grobowce. W tych podziemiach ciężkich, sklepiastych, długich, oświetlonych lampami gorejącymi koło nagrobków, znajdujesz najwspanialsze może pośmiertne zgromadzenie, jakie da się gdziekolwiek widzieć.

Ziemia nie mogłaby pomieścić razem dwojga z tych umarłych, których panowanie nie znosiłoby jednoczesności. W głębokich framugach stoją wielkie marmurowe sarkofagi zawierające zwłoki średniowiecznych papieżów. Cała ta cudowna historia średnich wieków i wypraw krzyżowych staje ci przed oczyma. W olbrzymiej bez żadnych ozdób marmurowej trumnie, w której dwóch dzisiejszych nieboszczyków mogłoby się snadno położyć, czytasz imię cesarza Ottona, który u nas niegdyś gościł. Prawica tego kościotrupa ścisnęła prawicę Chrobrego i wkładała mu polską koronę, stanowiąc go bratem swoim i współnikiem cesarstwa, a spociałe te usta nazwały go wedle Marcina Galla, towarzyszem swoim i ludu rzymskiego przyjacielem: *Imperator eum fratrem et cooperatorem Regni, populi Romani amicum et socium appellavit*. Dalej spoczywa Karol królowa Jeruzolimy, Cypru i Armenji. Ta piękna i nieśczęsna córka Jana III de Lusignan, wygnana

z państw swoich i przywiedziona do ostatniej nędzy, tak wspaniale i po ojcowsku została przyjęta w Rzymie przez Syxtusa IV, iż oświadczyła ze łzami, że sił jej brakowało na wyrażenie swojej wdzięczności. Obok tej królewskiej niedoli spoczywa rycerska sława Amauryka de Monfort, o niego głośnego pogromcy Albigenów, który wracając z saraceńskiej niewoli, dokonał tu żywota w r. 1241. W marmurowej urnie złożone jest serce Krystyny królowej szwedzkiej, także wygnanki, niedaleko której leży Marja-Klementyna Sobieska, wnuczka wielkiego oswoobodziciela chrześcijaństwa, a szereg tych uwiecznionych tułaczy, którzy znaleźli przytułek przy stolicy Piotra, zamykają ostatni Stuartowie obok siebie leżący. Inne sarkofagi zawierają popioły: Adryana VI, Mikołaja V, Urbana VI, Pawła II, Innocentego VII, Juljusza III, Piusa II, który jako Eneaszy Sylwusz długo w Polsce gościł, Alexandra VI złowrogięj pamięci, którego długie, wąskie, ponure oblicze, wyrzeźbione na poziomym jego trumnie, kryje się za filarem, przy którym spoczywa sławny Bonifacy VIII, i t. d. Przy świetle zawieszonych w sklepieniu lampy podziwialiśmy długo posąg tego ostatniego, leżący na jego grobie. Biała ta osoba w dawniej szpiczastej tiarze i okolistym płaszczu, ze złożonymi na piersi dłońmi, nieruchomie wyciągnięta na głazie grobowca, wpatrzona w wieczność kamienną swą zrenicą i na pół nurzająca się w cieniach sklepu, zachowywała jeszcze dumę i nieugiętość, z jaką Bonifacy odbiegał od wszystkich i na opuszczonym tronie zasiadłszy, przyjmował sam jeden nieprzyjaciół swoich wpadających zbrojną ręką do zamku w Anagni.

Drugiego dnia oktawy bywa nabożeństwo u św. Pawła. Bazylika ta niedawno ukończona za staraniem Piusa IX, jest jednym z najwspanialszych wieków naszego pomników, ale czyliż zdoła zastąpić ową sławną bazylikę Konstantego, zawierającą wizerunki wszystkich papieżów począwszy od św. Piotra, która spłonęła w 1823 roku? Czyliż te jedyne w świecie jaspisowe kolumny zastąpią nam równie jedyne i już nigdzie nie znajdujący się fioletowy marmur kolumn przeniesionych z pogańskiej bazyliki Pawła Emiljusza? W pobliskim kościele *San. Paolo alle-Tre-Fontane*, gdzie święto św. Pawła, widać trzy cudowne źródła, które wytrysnęły za troistym podskokiem głowy apostoła.

Trzeciego dnia oktawy bywa nabożeństwo u św. Pudencjany. Kościół ten jest dawnym domem senatora Pudensa, w którym Piotr św. podejmowany był po przybyciu swoim do Rzymu i ochrzcił gospodarza z dwiema jego córkami Pudencjaną i Praxedą. Ołtarz przy którym apostoł mszę św. odprawiał, dotąd się przechowuje.

Czwartego dnia oktawy bywa nabożeństwo w *Santa-Maria in Via-Lata*, gdzie widać dotąd pokoje, w których Paweł św. przez trzy lata mieszkał pod strażą i napisał kilka z listów swych apostołskich.

Piątego dnia oktawy bywa nabożeństwo u św. Piotra-in-Vinculis, gdzie wystawiają cudownie spojone okowy xięcia apostołów.

Szóstego dnia oktawy bywa nabożeństwo w więzieniu Mamertyńskim zbudowanym przez Tulljusza Hostiliusa króla rzymskiego. W tej okropnej podziemnej ciemnicy, dokąd więźniów

czynku, za urzędowanie, z którego pomimo nieograniczonego urlopu pensja dochodzi zawsze, powinniśmy pojąć, że tu nie ich godność i stanowisko, ale talent i praca się opłacają. Niechby zresztą brali przykład z literatów i malarzy. Malarz i literat o tyle bywa wynagradzanym, o ile pracuje i o ile publiczność gustuje w jego utworach, nikt zaś się nie zatroszczy o niego, jeżeli zaśnie na warcie, przestanie tworzyć, a inny chętniejszy i zdolniejszy zastąpi go, ani xięgarz, ani kupiec obrazów, chociażby najlepsze interessa kiedyś na nim robił, nie udzieli mu emerytury i zostawi go losowi, jaki sam sobie zgotował. — Takie to już jest przeznaczenie ludzi talentu, nikt się od niego nie wybiega, a ci, którzy chcą tworzyć wyjątki, smutnem wkrótce doświadczeniem przekonają się, że nie są lepszymi od innych. Jeżeli więc szczęśliwe okoliczności dozwolily artystom dramatycznym zapewnić sobie poniekąd przyszłość, niechaj pamiętają, że to samo już podwójne na nich wkłada zobowiązania, że wreszcie sumienie

samo nakazuje im gorliwą pracą i postępem ukorzystać dla ogółu zdolności, jakimi ich niebo obdarzyło. Bo wszakżeż artysta więcej niż ktokolwiek, winien być synem własnych czynów.

Już nawet obce dzienniki, które początkowo nieprzychylnie wyrażały się o wydawnictwie warszawskim poezji Mickiewicza, zdanie pierwotne zmieniają, i tak w „Czasie“ krakowskim czytamy:

„Wydawnictwo Mickiewicza prowadzi dalej pan Merzbach z wytrwałością, nie zrażając się nic przeciwnościami, na które, mówiąc szczerze, wcale nie zasłużył. Zrobił on co tylko żądano od niego, a nawet i więcej może, jak niejedni nieświadomy tych rzeczy sądzi, a tymczasem trafił na nieprzewidziane zawady. Obecnie wyszedł już tom Vty, obejmujący: wiersze różne; tłumaczenia z Szylleira i Szekspira, Giaur z Byrona i uwagi nad Jagiellonidą.“

Nasze litografie w ciągłym ruchu. Pan Piwarski wydał już pięć portretów królów polskich podług Bacciarellego, w litografji zaś Pecqa wyszedł zeszyt XIII, a piąty z rzędu, zawierający portrety trzech królów: Augusta IIgo, Stanisława Leszczyńskiego i Augusta III. Publikacja ta pomnożoną podobno zostanie do 20 zeszytów, przybywa bowiem materiałów, a mianowicie dołączane tu zostaną portrety xięząt nie koronowanych, a panujących jednak. Całość będzie stanowiła prześliczny obraz dziejów kraju naszego.

Nakładem pana Orgelbrandta wyszedł przekład Gigantomachji xiędza Kordeckiego. Jużesmy donosili o zamierzonym drugim przekładzie tego dzieła. Prace około encyklopedji postępują, wyrazy z czterech początkowych liter już ułożone, obecnie zaś robią się potrzebne dopełnienia. Zresztą spodziewać się należy, że za przybyciem pana Kraszewskiego, który się głównej redakcji podjął, wykonanie przedsięwzięcia jeszcze postąpi naprzód.

przez otwór spuszczano, a trupy ich wywlekano wschodkami zwanemi *Gemoniae*, senat rzymski umorzył głodem Jugurę króla Numidów i współników zamachu Katyliny. Tam to także obaj apostołowie więzieni byli przed straceniem i widać dotąd źródło cudowne, które wytrysnęło na modlitwę Piotra chcącego ochrzcić nawróconych przez siebie żołnierzy Processa i Martyniana.

Siódmego dnia oktawy bywa nabożeństwo u s. Piotra *in-Montorio* na Janikule, gdzie ciało apostołów było ukrzyżowane głową na dół.

Ostatniego zaś dnia u s. Jana Laterańskiego, gdzie wystawiają głowy sś. Piotra i Pawła.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE

Telegramy.

London 24 Lipca. Jęj Kr. Mość zatwierdziła ostatecznie przypuszczenie żydów do Izby niższej.

Bill o Indjach przeszedł przez trzecie odczytanie w Izbie lordów dzisiejszej nocy.

W Izbie niższej miały miejsce niejaki wyjaśnienia między p. Disraeli i lordem Palmerston w przedmiocie kierunku postępowania, jakie sobie obrał gabinet w sprawie handlu niewolników. (*Indépendance Belge*).

A U S T R J A.

Wiedeń 19 Lipca. Katastrofa w Dżeddah jest u nas przedmiotem żywego zajęcia, i sądzimy że nie obojętnem będzie czytelnikom dowiedzieć się jak w naszych kółkach politycznych zapatrują się na ten smutny wypadek, tudzież jak o nim mówią w innych punktach europejskich.

Nadewszystko uderza tu pewien rodzaj oburzenia, a przynajmniej niezadowolenia, jakie tu wzbudziła postawa prasy francuskiej. Zarzucają jej, że nie znając jeszcze dokładnie szczegółów tej sprawy, rzucała gromy i błyskawice i podmawiała do krucjaty przeciw muzułmanom.

Chwałę znowu z drugiej strony umiarkowanie prasy angielskiej, która nie chciała exploatować na szkodę Turcji, tego fatalnego wypadku zamordowania dwóch konsulów chrześcijańskich. Dzienniki paryskie, mówią tu, chciałyby człowieka chorego wystawić już jakby umarłym, aby przystąpić do rozczłonkowania go. Ponieważ krwawe sceny ponawiają się w rozmaitych punktach, przeto nieprzyjaciele państwa Ottomańskiego uważają za bardzo stosowne przypuszczać powszechny spisek muzułmanów przeciw chrześcijanom i kazać Turcji płacić koszt całego procesu. Ale czyż oni nie chcą widzieć że te krwawe demonstracje stanowią jakoby ilustrację do tej teorii ucisków, za pomocą której obchodzą się z Portą od czasu wojny wschodniej, pod pozorem leczenia jej. Że porta ma najszczerzą chęć spełnienia wszystkich swoich zobowiązań i że gotowa jest użyć wszelkich środków aby zapobiedz powtarzaniu się takich okropności, o teni nikt zapewne nie odważy się powątpiewać. Ale wszyscy także wiedzą, że rząd turecki nie jest tyle silnym aby władzę swoją w tym względzie w zupełności utrzymać, i dobre swoje zamiary od razu przyprowadzić do skutku. Dla czegoż nie chcą zostawić potrzebnego czasu do wprowadzenia reform tak radykalnych jak te które ogłoszone zostały przez hatyhumajun? Dla czego ten nieustan-

ny nacisk, który podkopuje władzę Sultana, niecierpliwi chrześcijan a fanatyzuje muzułmanów? Turcja znajduje się w tej wielkiej pracy wewnętrznej przekształcenia, przez którą przechodziło kiedyś każde państwo europejskie. Czyż kto wymieni aby jeden kraj, w którymby to przejście odbyło się bez wstrząśnienia go do samych fundamentów. Emancypacja rajów w Turcji jest przerobieniem ze stanu feodalnego w równość cywilną, i niesprawiedliwie byłoby wymagać, aby ta rewolucja wewnętrzna, której wszędzie towarzyszyły mniej lub więcej silne konwulsje, odbyła się w Turcji bez najmniejszego wstrząśnienia.

Ileż to czasu potrzeba było ucywilizowanej Europie, aby wydobyć mieszczaństwo z pod jarzma rycerstwa, i oddzielić wieśniaka od gleby z którą był dawniej jakby zrosnięty. Czyż to dawno zasada równości praw dla wszystkich wyznań uznana jest w Europie chrześcijańskiej? Jeżeli chciano żeby wojna wschodnia natychmiast wydała owoce, z których najpiękniejszym niewątpliwie jest emancypacja chrześcijan, w takim razie wielki błąd popełniono opuszczając tak prędko jej terytorjum; należało zamiast zostawienia jej na łup namiętnościom podleganym przez reformę, dopomagać jej na wzajem w tem dziele odrodzenia którego ona pragnie, ale nie ma siły dopełnić tak prędko jakby tego chcieli chrześcijanie.

Oto są opinie jakie słyszę wyrażane w około siebie i takie same podobno ciąże Calimachi rozwinął na konferencji którą miał w tych dniach z ambasadorem Francji i Anglii w przemiocie nieszczęsnej katastrofy w Dżeddah, która jak tyle innych, dodał, martwi go, ale nie dziwi. (*I. Bel.*)

E G I P T.

Alexandryja 13 Lipca. Syryja jest w zupełnym powstaniu. Paropływ pocztowy donosi, że w Saleh, Bal-el-Kamar, Butsaja, Tripoli i Latakia wybuchły rozruchy. Ismael bey został śmiertelnie ranny, a w bliskości Beyruthu leżą zwłoki zamordowanych ludzi na drodze. Mieszkańcy Libanu z bronią w ręku schodzą massami ze swoich gór, protestując przeciw mianowaniu nowego gubernatora dla Syryi. Może uda się p. Edmundowi de Lesseps konsułowi francuzkiemu w Beyruth i tym razem znowu uspokoić ich.

Vice-król Egiptu zastąpił plan nową pożyczki innym środkiem. Ponieważ Egipt przy dochodach 20 milj. fr. ma tylko ciężar długu 20 milj. fr. przeto mają być utworzone papiery skarbowe na tę sumę, splecalne i poręczone na dochodach państwa. Ten projekt podany przez p. Ferdynanda Lesseps, zmieszał nieco towarzystwo angielskie, które miało zaliczyć vice-królowi pożyczkę i tym sposobem przywłaszczyć sobie kolej żelazną i Zanta, najbogatszą wieś Deltę.

Prywatny list z Alexandryi 12 lipca w *Pays* donosi, że obawy w przedmiocie zawichrzenia spokojności w prowincjach leżących w bliskości morza czerwonego znikły zupełnie, i że wypadki w Dżeddah nie wywrą zapewne żadnego wpływu w Egipcie. Środki ostrożności przez rząd przedsięwzięte i wysłanie wojska do punktów zagrożonych, sprawiły pożądaný skutek. (*Neue Pr. Ztg.*)

F R A N C J A.

Paryż 23 Lipca. Biegała dziś wieść że Cesarz jutro ma przybyć do St Cloud, ale nie będzie to

powrót stanowczy. J. C. Mość powróci znowu do Plombières. Czy ta wieść sprawdzi się lub nie możemy przynajmniej na pewno zanotować że nadzwyczajna rada ministrów odbyła się rano w St Cloud pod prezydencją xięcia Hieronima.

Spodziewają się że na 15 sierpnia ukażą się wszystkie prace dotyczące się organizacji Prowincji naddunajskich, żeby rocznica imienin Cesarza przypadła współcześnie z rezultatem który wprowadzie nie jest jeszcze wszystkim czego Francja miała prawo spodziewać się, ale który przynajmniej dzięki ostatnim usiłowaniom, zostawia obszerniejsze pole dążnościom popieranym w łonie kongresu przez rząd cesarski. Ale przypuszczając nawet że wszyscy pełnomocnicy będą mogli streścić swoje prace we wspólnej konkluzji na zasadach jakie im są przedstawione przed wskazanym terminem, wątpimy jednak bardzo żeby regulamin organizacji mający zrównoważyć między sobą postanowienia przyjęte w kongresie, mógł być na czas zredagowany.

Przytaczają podobny regulamin dawniejszy który zajmował 547 artykułów, i nad którym kilka lat pracował dyplomata któremu ta misja została oddana. Nie obawiamy się tak niezmierną zwłoki, ale też nie liczymy na pewno na zapowiedziany termin. Kwestje armji i chorągwi czy wspólnych dla obu prowincji czy oddzielnych, po długich sporach zostały na później odłożone. Fakt wspólnego zgromadzenia narodowego jest już stanowczy, ale zgromadzenie to nie będzie nazywało się ani senatem, ani sejmem, tylko komisją centralną. Austria bowiem odrzuciła inne nazwy jako przypominające wspomnienia rewolucyjne.

— Organizacja ministerstwa Algierji i osad, postępuje ciągle. Dyrektorstwo po jenerale Dumas, podzielone zostało jeszcze na cztery części. Zarząd osobowy należy do pana Alfreda Blanche; wystawy Algierji wchodzą w attrybucje pana Chancourtois; dekret oddający sprawy cywilne panu Zoepffel, tylko co ma być ogłoszony; co do dyrekcji spraw wojskowych, wymieniano kilka nazwisk, mianowicie jenerała Desvaux, jenerała Durrieu i jenerała Trochu.

— Dyrektor (provisieur) kolegjum św. Ludwika, przedstawił dziś ministrowi oświecenia publicznego młodego Eveillarda, syna nieszczęśliwego konsula naszego zamordowanego w Dżeddah.

— Dziennik prefektury w Cherbourgu donosi, że ciąże Adalbert pruski przyjął zaproszenie w imieniu Cesarza, aby przybył na uroczystości do tego miasta. (*Ind. Belge.*)

T U R C J A.

Dziennik ateński *Elpis* otrzymał z Kanei wiadomości dochodzące do 13 b. m. i podaje ich treść następującą:

Po krwawej scenie 3 b. m. turcy wzburzeni nieprzestawali grozić chrześcijanom i tu i owdzie zdarzały się zakłócenia porządku; zaczęto jednak otrząsać się nieco z popłochu który zmroził wszystkie umysły. W d. 5 b. m. admirał Ahmet pasza kazał zwołać agów ludności tureckiej i między innymi znalazł się młody fanatyk nazwiskiem Biyikli, który był na czele wicherzycieli w zamachu 3 b. m. Kommissarz Porty Ramzi Effendi zabrał głos i oświadczył zgromadzonym, że rząd turecki postanowił zapewnić uszanowanie prawu, i że gdy-

Obiedwie wystawy obrazów zaopatrują się na wyciągi w coraz nowe utwory. U pana Zmyskiego, który przeniósł swoją wystawę do hotelu Europejskiego, przybył w tych dniach wielki obraz pana Chosroe Duzi, bawiącego obecnie w Warszawie; na wystawie zaś krajowej można oglądać kopję z obrazu kompozycji Michała Anioła, pędzla Daniello di Volterra, wykonaną przez pana Kamińskiego we Włoszech na żądanie N a j j a ś n i e j s z e j C e s a r z o w e j Matki.

Pozwolicie szanowni czytelnicy, że na sam koniec tego Przeglądu poczęstujemy was dramatem, malującym jedną z najjaskrawszych stron dzisiejszego życia. Tytuł tego dramatu *Jan i Piotr*, a rzecz się dzieje w Warszawie. Autor dozwolił nam udzielić go darmo do przedstawienia zgłaszającym się dyrekcjom Teatrów:

Jan. Nudzę się okrutnie.
Piotr. To się żeń.
Jan. Na licho?
Piotr. Wiem że tęschnisz do żonki.
Jan. Jak pies do obroży.
Piotr. Mam partyjkę dla ciebie.
Jan. E, siedziałbyś cicho.
Piotr. Szesnaście lat.
Jan. To już źle.
Piotr. Rozumna.
Jan. Tem gorzej.

Piotr. Ukształcona.
Jan. Pal ją sek, niech innemu służy.
Piotr. Ma talenta.
Jan. To nuda.
Piotr. Śpiewa.
Jan. Niech Bóg broni.
Piotr. Dobra jak anioł.
Jan. Już mnie nie chciój nudzić dłużej.
Piotr. Sto tysięcy posagu.
Jan. Zaprowadź mnie do niej.

